

Lupin

– din väg till protein?

Lupiner är tjuriga och odlingsosäkra, men vilken baljväxt är inte det? Löser vi problemen med ogräs och skörd har vi en utmärkt proteingröda för lätt jord. Ett botemedel heter samodling och ett annat timing. Försök igen! Lupinen har potential.

Trots låg ts-avkastning är blålupinen en av de mest proteinavkastande grödor som vi har. Lupinen ger med sina 37 procent protein bland den högsta proteinskörden vi kan uppnå, cirka ett ton per hektar.

För mycket smakar illa

Förutom hög proteinhalt innehåller lupin mycket mindre stärkelse än ärter och åkerbönor. Det gör att man inte ”slår i taket” lika snabbt i exempelvis redan stärkelsrika majsfoderstater. Proteinet är av bra kvalitet och kan även förbättras med värmebehandling. Nivån av osmakliga ämnen är måttlig och lupin kan utfodras med så pass mycket som 2,5 kg per dag till mjölkkor.

Enkelt sortval

På marknaden finns få sorter. Probor och Galant är grenade sorter och därmed hög-avkastande, men samtidigt ojämnt avmognande. Det finns också ogrenade sorttyper (Viol) med jämnare mognad men också sämre avkastning och ogräskonkurrens.

Lupinen är känd för att grobarheten kan bli mycket dålig. Därför är grobarhetstest obligatoriskt för den som ändå vill ta eget utsäde. För köpt utsäde är dyrt. Utsädesmängden 140-160 för grenad och 190-220 kilo per hektar för ogrenad sort ger en hektarkostnad på 1 200-1 960 kronor. Åkerböna ligger dock inte långt efter. För samodling med spannmål används cirka

80-90 kilo lupin och 50 kilo havre, 60 kilo korn eller 70 kilo vårveete per hektar. Man får inte glömma att ympning är nödvändig.

Lättare jordar passar lupinen bäst medan styvare leror inte kan rekommenderas. Den tål lågt pH och drabbas inte av ärtrottröta vilket så gott som alla andra baljväxter gör. Det gör att lupin kan ge plats för en extra baljväxt i växtföljden. I sortförsök med konventionell lupin ligger avkastningen i medeltal på 3200 kilo per hektar för fyra försöksår i Skåne. Men avkastningen varierar, mellan 1 900 och 4 700 kilo i dessa försök. Ts-avkastningen för lupin i blandning med vårveete blev i försök 4-6 ton vid en tidig skörd och 6-10 två veckor senare.

Ogräset en thriller...

Lupinen, eller rättare sagt den som odlar lupin, har två problem, skörden och ogräsbekämpningen. Med en långsam start är den dålig på ogräskonkurrens. Danska försök visar att 30 procent ogräs halverar skörden. Utbudet av bekämpningsmedel är verkligen begränsat. Det som finns är Fenix, en jordherbicid som används före uppkomst. Här gäller det att hänga med. Lupinen är snabbt uppe och då finns ingen kemisk bekämpning att ta till. Ogräsharvning fungerar och det går också att stå på 25 centimeters radavstånd och radrensa.

Botemedel mot svag konkurrens är samodling. Både havre, korn och vårveete

som samodlingspart är provad i försök. Då blir läget ett annat och en ogrenad sort det bästa valet. Som ofta i samodling varierar baljväxtandelen med årsmånen och därmed näringsinnehållet i den skördade varan. I försök med samodlad lupin till helsäd varierade proteinhalten mellan 13 och 26 procent.

...och skörden en uppföljare

Lupin tröskas inte orimligt sent, september månad är ett riktmärke. Problemet är att den grenade lupinen växer om. Det är möjligt att tröska utan att få med de gröna kärnorna, men avkastningen blir därefter och en stor del av vitsen uteblir. Strängläggning är tänkbar, men det blir ändå spill och mognaden på sträng går långsamt. Nya danska försök visar att samodling med spannmål ger en jämnare mognad och sänker även vattenhalten hos lupinfröet. ■

SLUTSATSER

- Lupin har hög proteinavkastning
- Lupin är en frisk gröda utan ärtrottröta
- Grenad sort har ogräskonkurrens men ojämn mognad
- Passa ogräsbekämpningen väl eller samodla med spannmål
- Ogrenad sort passar i samodling
- Samodling ger mindre ogräs men varierande fodervärde